МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять з навчальної дисципліни

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ КІНЦЯ XIX – ПОЧАТКУ XXI СТ.»

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
за освітньою програмою
А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
предметна спеціальність
А4.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Івано-Франківськ – 2026

ВСТУП

Українська література кінця XIX – початку XX століття є одним із найважливіших і водночас найскладніших періодів в історії українського письменства. Це доба активного оновлення художньої свідомості, зміни естетичних орієнтирів, становлення модерністського світогляду, жанрово-стильових пошуків та розширення тематичних і проблемних горизонтів літератури. Творчість Івана Франка, Лесі Українки, Михайла Коцюбинського, Ольги Кобилянської, Василя Стефаника та інших митців засвідчує включеність української літератури в загальноєвропейський культурний процес і водночас її глибоку пов'язаність із проблемами національного буття.

Курс **«Актуальні проблеми української літератури кінця XIX – початку XX століття»** покликаний поглибити й систематизувати літературознавчі знання здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, сформувати здатність до критичного прочитання художнього тексту та його інтерпретації з урахуванням сучасних підходів гуманітарної науки. Його зміст орієнтований не лише на відтворення історико-літературних фактів, а передусім на осмислення проблем, тенденцій і дискусійних питань, які визначають своєрідність літературного процесу зазначеної доби.

Актуальність курсу зумовлена тим, що літературні тексти кінця XIX – початку XX століття продовжують вступати в діалог із сучасністю. Проблеми свободи й відповідальності, людської гідності, особистісного вибору, національної ідентичності, гендерних ролей, духовного пошуку, війни і миру, взаємин людини та суспільства не втрачають свого значення. Художня спадщина цієї доби може розглядатися як простір формування критичного мислення, ціннісних орієнтирів та читацької компетентності сучасного учня**.**

Методичні рекомендації укладено з урахуванням специфіки підготовки майбутнього вчителя української мови і літератури. Запропоновані матеріали спрямовані на поєднання літературознавчого аналізу з методичною рефлексією: здобувач має не лише визначити проблематику, жанрово-стильові особливості чи художні засоби твору, а й замислитися над тим, як представити цей матеріал учням, які методи й технології навчання доцільно використати, які компетентності можна сформувати засобами художнього тексту.

Особливу увагу приділено проблемному, компаративному, культурологічному, інтертекстуальному, наратологічному та рецептивному підходам до аналізу літературного твору. Їх використання сприяє переходу від традиційного коментування тексту до його багатовимірного прочитання, дає змогу враховувати історичний і культурний контекст, авторську позицію, систему образів, особливості поетики та різні можливості читацької рецепції.

Зміст і завдання курсу спрямовані на досягнення **ПРН2**, оскільки забезпечують поглиблення знань про літературні напрями й течії, специфіку літературного процесу та розвиток здатності критично осмислювати здобутки й новітні підходи літературознавчої науки. Аналіз художніх текстів, наукових праць і критичних матеріалів формує вміння здійснювати науковий аналіз літературного матеріалу, класифікувати, систематизувати та узагальнювати його відповідно до освітніх завдань (**ПРН4**).

Виконання індивідуальних і групових дослідницьких завдань, підготовка інтерпретацій, міні-досліджень, презентацій та навчально-методичних матеріалів забезпечують формування **ПРН5** - здатності здійснювати власне дослідження, визначати відповідні методи, узагальнювати та презентувати результати. Робота з електронними бібліотеками, цифровими архівами, науковими базами даних, мультимедійними матеріалами та іншими цифровими ресурсами спрямована на реалізацію **ПРН6**.

Методична складова курсу передбачає використання сучасних технологій навчання літератури, зокрема проблемного, дослідницького, проєктного та компетентнісно орієнтованого навчання, дискусій, кейсів, моделювання навчальних ситуацій та цифрових освітніх ресурсів. Це забезпечує формування **ПРН3** - здатності застосовувати сучасні методики й технології для ефективного викладання української літератури та використовувати педагогічні інновації у професійній діяльності.

Водночас курс орієнтований на розвиток **ПРН7** - здатності до самостійного й автономного навчання впродовж життя. Здобувачі мають можливість обирати проблематику для самостійного опрацювання, визначати дослідницькі питання, добирати наукові джерела, оцінювати власні результати та окреслювати напрями подальшого професійного розвитку.
Таким чином, методичні рекомендації поєднують три взаємопов'язані складові професійної підготовки магістра: літературознавчу, дослідницьку та методичну. Це дає змогу розглядати літературний текст одночасно як об'єкт наукового осмислення і як засіб формування читацької, предметної, ключових та ціннісних компетентностей здобувачів загальної середньої освіти.
Запропонована система завдань покликана спонукати здобувача не лише знаходити готові відповіді, а ставити запитання до тексту, зіставляти різні інтерпретації, аргументувати власну позицію, працювати з науковими джерелами та проектувати способи актуалізації літературного матеріалу в сучасному освітньому середовищі**.**
Література кінця XIX – початку XX століття не є лише сторінкою історії української культури. Вона продовжує говорити із сучасним читачем про людину, свободу, відповідальність, любов, втрати, національну ідентичність і пошук власного місця у світі. Саме тому її вивчення у підготовці майбутнього вчителя має поєднувати глибину наукового прочитання з умінням перекласти складні літературознавчі проблеми мовою сучасного освітнього процесу**.**
Мета дисципліни - формування у майбутніх учителів української мови і літератури системних знань про актуальні проблеми розвитку української літератури кінця XIX – початку XXI століття, здатності здійснювати наукову інтерпретацію літературних явищ, застосовувати сучасні літературознавчі підходи в освітньому процесі, проєктувати та реалізовувати навчання української літератури з урахуванням новітніх тенденцій літературознавства, регіонального компонента та вимог сучасної школи.
Основні завдання

- поглибити знання про основні етапи й тенденції розвитку української літератури;
- осмислити особливості українського модернізму;
- проаналізувати літературу Розстріляного відродження;
- дослідити художні репрезентації тоталітаризму;
- осмислити феномен шістдесятництва та дисидентства;
- проаналізувати постмодерні тенденції;
- ознайомитися з постколоніальними та посттоталітарними студіями;
- дослідити літературу пам'яті;
- осмислити роль літератури української діаспори;
- проаналізувати нові теми, жанри й форми сучасного українського письменства;
- дослідити репрезентацію російсько-української війни в сучасній літературі;
- сформувати навички самостійної науково-дослідної роботи;
- навчитися використовувати цифрові ресурси;
- розвинути вміння адаптувати складний літературознавчий матеріал до потреб шкільної освіти

Практичний блок

Тема 1. Український модернізм як художня та світоглядна система

Ключові поняття: модернізм, реалізм, імпресіонізм, символізм, неоромантизм, декаданс, модерна особистість, національна ідентичність, «Молода Муза».

ПЛАН

1. Особливості українського модернізму в європейському контексті.
2. Модерністські тенденції у творчості письменників межі XIX–XX ст.
3. Проблема національної ідентичності в літературі доби.
4. Художній світ представників «Молодої Музи».
5. Регіональний компонент: творчість Богдана Лепкого, Василя Стефаника, Марка Черемшини.
6. Методичний аспект: вивчення модернізму в шкільному курсі літератури.

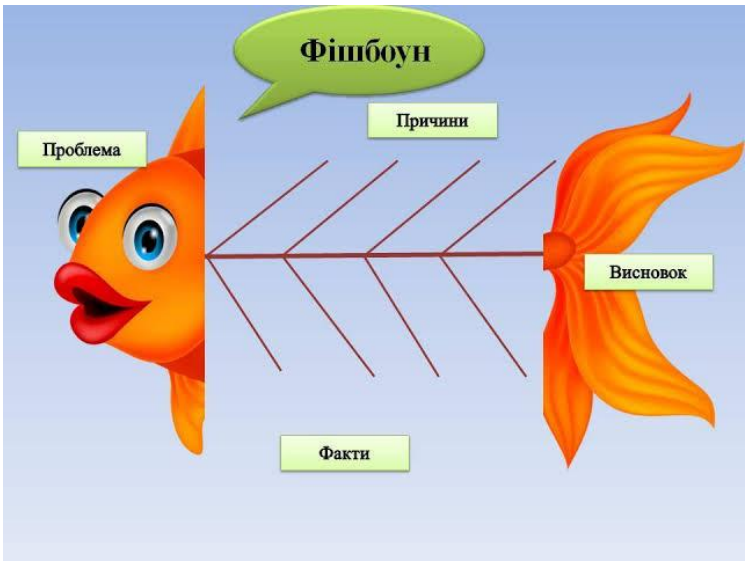
Основні проблемні питання

1. Чому кінець XIX – початок XX століття називають добою зміни художньої парадигми?
2. У чому полягає специфіка українського модернізму?
3. Чи можна говорити про протистояння реалізму та модернізму?
4. Як змінюється образ людини в модерністській літературі?
5. Як література пов’язує проблему особистісної свободи з проблемою національної ідентичності?
6. Яке місце посідає література Галичини у розвитку українського модернізму?

Методична проєкція

Розробіть фрагмент уроку на тему «Модернізм в українській літературі», використавши один із методів: дискусія, концептуальна карта, порівняльний аналіз, робота з цитатами.

Методична родзинка:

Тема 2. «РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ» ТА УКРАЇНСЬКИЙ АВАНГАРД

Ключові поняття: Розстріляне відродження, авангард, літературна дискусія, ВАПЛІТЕ, неокласики, тоталітаризм, репресії, самореалізація митця.

ПЛАН

1. Літературна дискусія 1925–1928 років.
2. Художні експерименти українського авангарду.
3. Трагедія митця в умовах тоталітарного режиму.
4. Феномен «Розстріляного відродження» в сучасній культурній пам'яті.
5. Регіональний компонент: творчість Богдана-Ігоря Антонича та Марійки Підгірянки.
6. Методичний аспект: формування історичної пам'яті учнів засобами літератури.

Основні проблемні питання

1. Чому 1920-ті роки стали періодом культурного піднесення?
2. Чи можна розглядати Розстріляне відродження як культурну травму?
3. Як тоталітарна система впливає на свободу творчості?
4. У чому полягає трагедія українського митця 1930-х років?
5. Як сучасна література переосмислює феномен Розстріляного відродження?

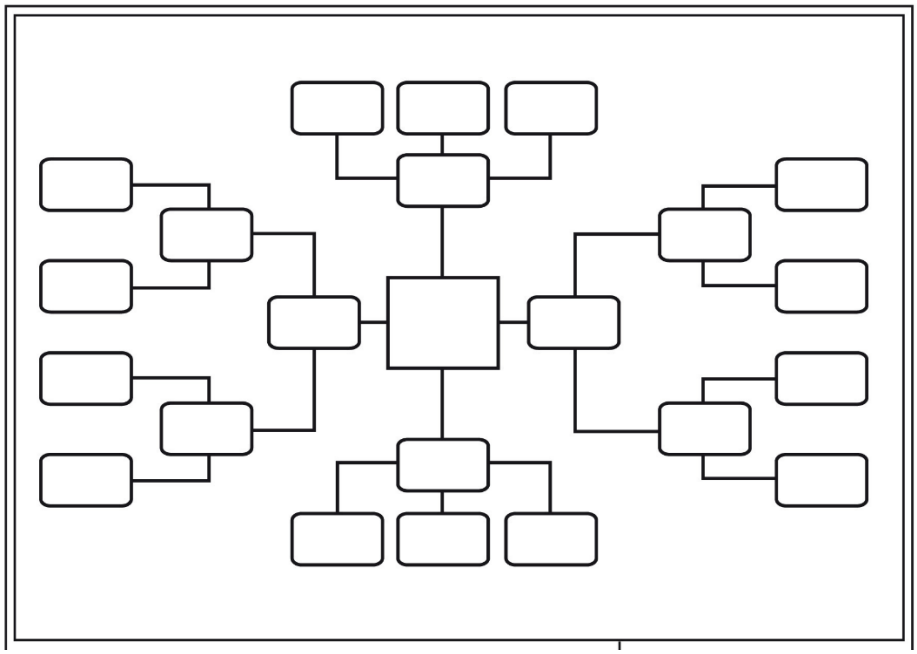
Дослідницьке завдання

Створіть літературну карту Розстріляного відродження: автор – творчий напрям – літературне угруповання – ключовий твір – репресивна доля.

Методична проєкція

Розробіть навчальний кейс «Митець і система: чи можлива свобода творчості в умовах тоталітаризму?»

Методична родзинка

Тема 3. ШІСТДЕСЯТНИЦТВО ТА ЛІТЕРАТУРА ОПОРУ

Ключові поняття: шістдесятництво, дисиденти, література опору, естетика покоління

ПЛАН

1. Світоглядні та естетичні засади шістдесятництва.
2. Поезія і проза шістдесятників.
3. Самвидав як явище української культури.
4. Література як форма громадянського спротиву.
5. Регіональний компонент: творчість Ігоря Калинця та західноукраїнський дисидентський рух.
6. Методичний аспект: виховний потенціал літератури опору.

Основні проблемні питання

1. Історичний контекст шістдесятництва.
2. Естетика покоління.
3. Література як форма спротиву.
4. Самвидав.
5. Дисидентський рух.
6. Формування нової культурної пам’яті.

Практична робота

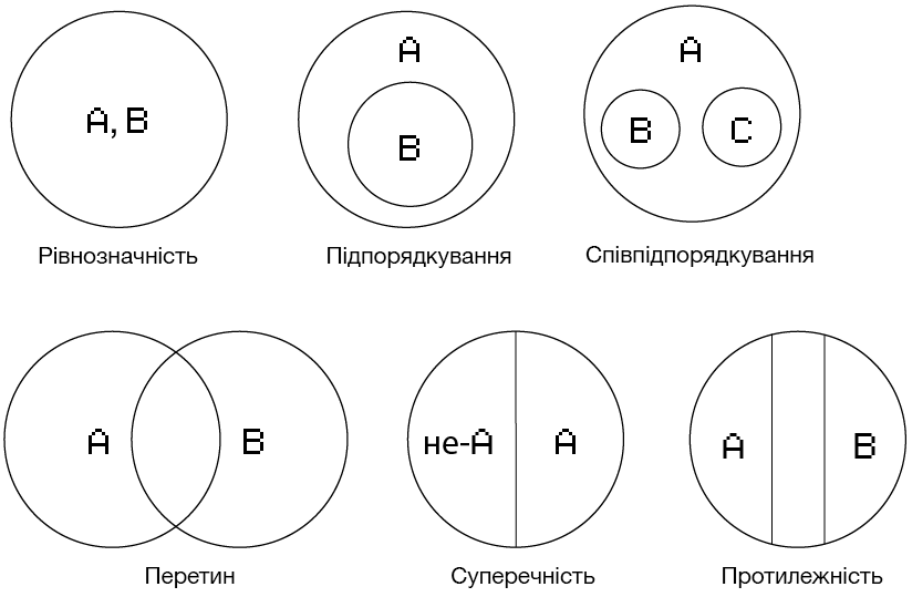
Проаналізуйте один текст шістдесятника за схемою:

історичний контекст → проблема → образна система → художні засоби → авторська позиція → елемент спротиву → актуальність для сучасного читача.

Методична проєкція

Створіть цифрову виставку **«Шістдесятники: література, мистецтво, спротив»**.

Методична родзинка

Тема 4. ПОСТМОДЕРНІЗМ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ КІНЦЯ ХХ СТОЛІТТЯ

Ключові поняття: постмодернізм, інтертекстуальність, іронія, гра, цитатність, деконструкція, метатекст.

ПЛАН

1. Теоретичні засади постмодернізму.
2. Творчість представників постмодерної генерації.
3. Значення постмодернізму для оновлення української літератури.

Основні проблемні питання

1. Чи можна визначити постмодернізм як цілісну літературну епоху, чи це радше спосіб мислення й тип світовідчуття?
2. Чому постмодернізм відмовляється від ідеї єдиної істини?
3. Чи є характерні риси постмодернізму проявом свободи творчості чи способом руйнування традиційних цінностей?
4. Чи можливий постмодерністський текст без іронії, гри та інтертекстуальності?
5. Де проходить межа між творчим переосмисленням традиції та її пародіюванням?
6. Чи справді постмодернізм «заперечує» попередню літературу, чи, навпаки, активно з нею діалогізує?

Завдання

На матеріалі одного твору визначте:

1. форми інтертекстуальності;
2. прояви іронії;
3. використання культурних кодів;
4. взаємодію «високої» та масової культури;
5. роль читача у створенні значення.

Регіональний компонент

Дослідіть феномен **«Станіславського феномену»** як культурно-мистецького явища.

Методична проєкція

Запропонуйте учням завдання «Знайди культурний код», у якому вони виявляють цитати, алюзії та ремінісценції у сучасному художньому тексті.

Методична родзинка:

Тема 5. ПОСТТОТАЛІТАРНА СВІДОМІСТЬ І ПОСТКОЛОНІАЛЬНИЙ ДИСКУРСИ

Ключові поняття: постколоніалізм, посттоталітаризм, імперський дискурс, культурна пам’ять, травма, деколонізація, ідентичність.

ПЛАН

1. Посттоталітаризм як літературознавча проблема.
2. Художня репрезентація радянського минулого.
3. Постколоніальне прочитання української літератури.
4. Деконструкція імперських і радянських міфів.
5. Регіональний компонент: література про репресії, депортації та діяльність УПА.
6. Методичний аспект: робота з дискусійними історичними темами в школі.

Проблемні питання

1. Яким чином імперський досвід впливає на літературу?
2. Як художній текст деконструює радянські міфи?
3. Чи може література бути інструментом деколонізації?
4. Як література працює з травматичною пам’яттю?

Практичне завдання
Проведіть аналіз обраного художнього твору крізь призму постколоніальної критики.
Орієнтовний алгоритм:
імперський контекст → образ «свого» та «чужого» → мовна політика → культурна ідентичність → механізми спротиву → деколонізаційний потенціал тексту.
Методична проєкція
Розробіть урок-дискусію **«Література як простір деколонізації»**.
Методична родзинка

Тема 6. ДЕКОМУНІЗАЦІЯ ТА ЛІТЕРАТУРА ПАМ’ЯТІ

Ключові поняття: історична пам’ять, культурна пам’ять, комеморація, травма, декомунізація, репресії, Голодомор, радянський терор.

ПЛАН

1. Література пам'яті як феномен сучасної культури.
2. Художнє осмислення Голодомору та політичних репресій.
3. Політика пам'яті у творах сучасних письменників.
4. Література як інструмент формування історичної свідомості.
5. Регіональний компонент: локальна пам'ять про тоталітарне минуле краю.
6. Методичний аспект: використання літератури пам'яті в освітньому процесі.

Проблемні питання

1. Як література формує історичну пам’ять?
2. Чи може художній текст бути формою свідчення?
3. Як література працює з травматичним досвідом?
4. У чому відмінність між історичним фактом і його художньою репрезентацією?

Практичне завдання

Порівняйте документальний та художній способи репрезентації однієї історичної події.

Методична проєкція

Створіть навчальний проєкт **«Пам’ять місця: література мого краю»**.

Методична родзинка

Тема 7. УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ДІАСПОРИ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА СВІТОВОМУ КОНТЕКСТАХ

Ключові слова: діаспора, еміграція, літературні угрупування та школи, ізоляція, ідентичність

1. Феномен української літератури діаспори.
2. «Празька школа» та її місце в українській культурі.
3. МУР і повоєнний літературний процес.
4. «Нью-Йоркська група» та модернізація української поезії.
5. Проблеми національної ідентичності в літературі еміграції.
6. Регіональний компонент: письменники-емігранти, пов'язані з рідним краєм.
7. Методичний аспект: інтеграція літератури діаспори в шкільний курс.

Проблематика

- література і збереження ідентичності;
- еміграція;
- культурна пам’ять;
- «Празька школа»;
- МУР;
- Нью-Йоркська група;
- культурний діалог України та діаспори.

Практичне завдання

Створіть інтерактивну карту української літературної діаспори, позначивши основні центри, письменників, літературні угруповання та видавничі осередки.

Методична проєкція

Розробіть урок **«Українська література поза Україною: що означає зберігати ідентичність?»**

Методична родзинка

Техніка критичного читання **«Чотири А»**

Етап	Назва	Ключове запитання	Що робимо?
1	🟦 **ASSUMPTIONS Припущення автора**	*Що автор вважає очевидним?*	Виявляємо приховані переконання, цінності та ідеї, на яких ґрунтується текст.
2	🟩 **AGREE Погодження**	*З чим я погоджуюся?*	Визначаємо думки й аргументи автора, які видаються переконливими, і пояснюємо чому.
3	🟧 **ARGUE Суперечка**	*З чим я не погоджуюся?*	Ставимо під сумнів окремі твердження, шукаємо слабкі місця та формулюємо контраргументи.
4	🟥 **ASPIRE Прагнення / дія**	*До чого мене спонукає цей текст?*	Визначаємо, що хочемо переосмислити, змінити або застосувати після прочитання.

Тема 8. СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА: НОВІ ТЕМИ ТА НОВІ СЕНСИ

Ключові слова: війна, пам’ять, травма, ідентичність, дім, втрата, вимушена міграція, окупація, спротив, свобода, тілесність, досвід поколінь, деколонізація, переосмислення історії, національний міф, родинна пам’ять, жіночий досвід, ветеранський досвід, документальність, відповідальність літератури

ПЛАН

1. Основні тенденції розвитку української літератури XXI століття.
2. Жанрові трансформації сучасної прози та поезії.
3. Інклюзія як проблема сучасної літератури.
4. Формування нових моделей героя та ідентичності.
5. Регіональний компонент: літературне краєзнавство та сучасний літературний процес регіону.
6. Методичний аспект: сучасна література в контексті НУШ.

Практичне завдання

Оберіть сучасний художній твір про війну та проаналізуйте:

- тип оповідача;
- образ війни;
- образ цивільного;
- образ військового;
- мотив дому;
- мотив дороги;
- образ пам’яті;
- співвідношення документа й художнього вимислу;
- етичні проблеми репрезентації війни.

Методична проєкція

Розробіть фрагмент уроку **«Сучасна література про війну: як говорити з учнями про складний досвід?»**

Обов’язково визначте:

- мету;
- очікувані результати;
- методи роботи;
- текст/фрагмент для аналізу;
- запитання для дискусії;
- завдання для рефлексії.

РЕГІОНАЛЬНИЙ КОМПОНЕНТ

Регіональний компонент є важливою складовою курсу, оскільки дає змогу розглядати загальноукраїнський літературний процес через конкретний культурний простір.

Особливу увагу доцільно приділити:

- Галичині як осередку українського модернізму;
- «Молодій Музі»;
- творчості Василя Стефаника;
- Марка Черемшини;
- Богдана Лепкого;
- Богдана-Ігоря Антонича;
- Ігоря Калинця;
- літературному середовищу Станіслава;
- сучасному літературному процесу Прикарпаття;
- комбатантській літературі;
- літературному краєзнавству.

Творче завдання

Підготуйте мініпроєкт **«Літературна мапа Прикарпаття»**, у якому представте письменника, твір, літературне середовище або культурну подію, пов’язану з регіоном.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота передбачає:

- опрацювання наукової літератури;
- читання художніх текстів;
- підготовку повідомлень;
- написання аналітичних текстів;
- виконання міні-досліджень;
- підготовку презентацій;
- створення цифрових проєктів;
- розроблення фрагментів уроків;
- порівняльний аналіз художніх творів;
- підготовку бібліографії до визначеної проблеми.

Орієнтовні теми індивідуальних досліджень

1. Український модернізм і європейський культурний контекст.
2. Галичина як простір модерністських пошуків.
3. «Молода Муза»: естетична програма та культурне значення.
4. Нове прочитання Василя Стефаника.
5. Розстріляне відродження в сучасному українському літературознавстві.
6. Література як форма спротиву тоталітаризму.
7. Шістдесятництво і формування нової культурної пам’яті.
8. Ігор Калинець: поетика спротиву.
9. Постмодернізм і трансформація української літератури.
10. «Станіславський феномен» як культурний простір.
11. Постколоніальні студії в сучасному українському літературознавстві.
12. Література пам’яті та деколонізація.
13. Українська література діаспори та проблема ідентичності.
14. Нью-Йоркська група: українська поезія в іншому культурному просторі.
15. Інклюзія в сучасній українській літературі.
16. Література російсько-української війни.
17. Комбатантська література: специфіка художньої репрезентації.
18. Документ і художній вимисел у літературі про війну.
19. Образ дому в сучасній українській літературі.
20. Література як засіб формування історичної пам’яті.

МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ РОБОТИ

Літературознавчі методи

- історико-літературний;
- культурологічний;
- компаративний;
- біографічний;
- герменевтичний;
- рецептивний;
- інтертекстуальний;
- наратологічний;
- постколоніальний;
- гендерний;
- психоаналітичний.

Освітні технології

- проблемне навчання;
- проєктне навчання;
- кейс-метод;
- дискусія;
- дебати;
- «перевернутий клас»;
- дослідницьке навчання;
- цифрове сторітелінг;
- робота з ментальними картами;
- створення цифрових виставок;
- інтерактивні презентації;
- робота з цифровими бібліотеками та архівами.

АЛГОРИТМ НАУКОВОГО АНАЛІЗУ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

Під час самостійного аналізу тексту рекомендується рухатися від загального до конкретного:

1. Контекст
Який історичний, культурний та літературний контекст твору?

2. Проблематика
Які проблеми порушує автор?

3. Конфлікт
Які суперечності визначають розвиток твору?

4. Образна система
Як створюються образи персонажів?

5. Поетика
Які художні засоби є визначальними?

6. Наратив
Хто розповідає історію? Якою є позиція оповідача?

7. Інтертекст
Які культурні, біблійні, історичні чи літературні алюзії використовує автор?

8. Авторська позиція
Яку систему цінностей пропонує текст?

9. Рецепція
Як змінюється прочитання твору залежно від історичної епохи?

10. Освітній потенціал
Як цей текст можна використати у шкільному навчанні?

МЕТОДИЧНА ПРОЄКЦІЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ ПРОБЛЕМИ

Для кожної теми здобувачеві рекомендується завершувати роботу відповіддю на п'ять запитань:

1. **Що я знаю про цю проблему як літературознавець?**
2. **Які наукові підходи можна використати для її аналізу?**
3. **Який художній текст найкраще репрезентує проблему?**
4. **Як пояснити її учням закладу загальної середньої освіти?**
5. **Який метод або цифровий ресурс допоможе зробити навчання ефективним?**

Такий алгоритм забезпечує поєднання літературознавчої компетентності з методичною готовністю майбутнього вчителя.

ОРІЄНТОВНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

Теоретичний рівень

1. Український модернізм: передумови формування та основні ознаки.
2. Розстріляне відродження: поняття, представники, історико-культурне значення.
3. Шістдесятництво як культурний феномен.
4. Український постмодернізм: основні характеристики.
5. Постколоніальний дискурс сучасної української літератури.
6. Література пам’яті: проблематика та художні стратегії.
7. Українська література діаспори.
8. Основні тенденції сучасної української літератури.
9. Література російсько-української війни.
10. Регіональний компонент у вивченні української літератури.

Практико-аналітичний рівень

Проаналізуйте запропонований художній текст із використанням одного з сучасних літературознавчих підходів.

Методичний рівень

Розробіть фрагмент уроку української літератури, у якому реалізуйте результати проведеного літературознавчого аналізу.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Критерій	**Максимум**
Актуальність проблеми	10
Опрацювання наукових джерел	20
Теоретична аргументованість	20
Аналіз художнього матеріалу	20
Самостійність висновків	15
Методична проєкція	10
Культура оформлення	5
Разом	**100**

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ АКАДЕМІЧНОГО ТЕКСТУ

Під час виконання дослідницьких завдань здобувачеві необхідно:

- чітко сформулювати проблему;
- визначити мету та завдання;
- обґрунтувати методологію;
- опрацювати наукові джерела;
- використовувати коректне цитування;
- розмежовувати власні думки та положення інших дослідників;
- формулювати аргументовані висновки;
- дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Академічний текст має демонструвати не переказ опрацьованої літератури, а **самостійне осмислення проблеми та здатність аргументувати власну наукову позицію**.

РЕКОМЕНДОВАНІ ЦИФРОВІ РЕСУРСИ

Для самостійної роботи доцільно використовувати:

- електронні каталоги наукових бібліотек;
- цифрові архіви української літератури;
- електронні корпуси текстів;
- наукові журнали та репозитарії;
- мультимедійні архіви;
- освітні платформи;
- інтерактивні карти;
- цифрові дошки та сервіси для спільної роботи.

Цифрові ресурси варто використовувати як інструмент аналізу, систематизації, візуалізації та презентації результатів дослідження**.**

ПІДСУМКОВА РЕФЛЕКСІЯ

Після завершення курсу здобувачеві пропонується відповісти на такі питання:

- Які літературознавчі підходи я навчився/навчилася застосовувати?
- Яку проблему сучасного українського літературознавства я можу досліджувати самостійно?
- Які цифрові ресурси можу використовувати у професійній діяльності?
- Як змінилося моє розуміння літературного процесу кінця XIX – початку XXI століття?
- Які тексти можуть бути найбільш продуктивними для сучасного шкільного навчання?
- Як література може допомагати учневі осмислювати історичний досвід, ідентичність, пам’ять та сучасність?
- Які напрями професійного саморозвитку я визначаю для себе після завершення курсу?

ВИСНОВКИ

Вивчення актуальних проблем української літератури кінця XIX – початку XXI століття передбачаєне лише засвоєння історико-літературного матеріалу і формування здатності бачити літературу як складний культурний простір, у якому перетинаються історія, пам’ять, ідентичність, мистецтво, суспільні трансформації та особистий досвід.

Для майбутнього вчителя української мови і літератури особливо важливо вміти поєднувати наукову глибину аналізу з педагогічною доцільністю. Саме тому кожна літературознавча проблема в межах курсу має отримувати методичне продовження: від наукового питання до читацької інтерпретації, від інтерпретації — до освітньої ситуації, від освітньої ситуації до формування компетентного, критично мислячого та національно свідомого читача.

Література цієї доби продовжує бути актуальною тому, що говорить про досвід, який не завершився разом із певною історичною епохою. Вона допомагає осмислювати свободу і несвободу, пам’ять і забуття, втрату і відновлення, приналежність і пошук ідентичності, війну і мир. Для сучасної школи це особливо важливо: літературний текст стає не лише предметом вивчення, а простором діалогу учня з культурою, історією та самим собою.